

Primjeri projekata financiranih iz IPA sredstava za period 2007 – 2013.

Primjeri infrastrukturnih projekata koje su realizovale opštine u okviru Grant šema za male infrastrukturne projekte IPA 2008. i IPA 2010:

Projekat ***Unapređenje kapaciteta Službe zaštite i spasavanja u Beranama*** je imao za cilj izgradnju objekta za Službu zaštite i spasavanja i unapređenje njenih infrastrukturnih kapaciteta, povećanje nivoa znanja spasilaca i nivoa informisanosti građana o preventivnim mjerama od svih nepogoda.

Projekat ***Uspostavljanje funkcionalne parking infrastrukture u Bijelom Polju*** je imao za cilj izgradnju parking garaže, kategorizaciju i obilježavanje parking mjesta u gradu, uspostavljanje javne ustanove *Servis* i izgradnju njenih kapaciteta kroz nabavku tehničke opreme, zapošljavanje službenika i obezbjeđivanje obuke za predstavnike institucija koje su direktno odgovorne za implementaciju saobraćajnih pravila.

Pored toga, unaprijeđen je nivo informisanosti i saobraćajne kulture građana kroz medijsku kampanju.

Projekat ***Izgradnja trotoara u ulici Rifata Burdževića u opštini Rožaje*** je imao za cilj povećanje bezbjednosti pješaka, uključujući posebne grupe kao što su djeca i invalidi, poboljšanjem putne infrastrukture kroz izgradnju pješačke staze duž ulice Rifata Burdževića i unaprijeđen nivo informisanosti građana i učenika o bezbjednom učestvovanju u saobraćaju.

Projekat ***Rekonstrukcija puta Zabrdje Gradišnica u Andrijevici*** je imao za cilj unapređenje socio-ekonomskog razvoja u ruralnom dijelu opštine Andrijevica kroz poboljšanje saobraćajnih uslova izgradnjom savremene putne infrastrukture na dionici Zabrdje – Gradišnica u dužini od 7716,95 m, unapređenje saobraćajne kulture građana kroz redovnu kontrolu režima saobraćaja, i saradnje sa lokalnim stanovništvom i relevantnim institucijama u oblasti razvoja turizma i poljoprivrede.

Projekat ***Izgradnja zgrade Službe zaštite i spasavanja u Plavu*** je imao za cilj unapređenje postojeće komunalne infrastrukture u opštini Plav kroz projekat izgradnje zgrade Službe zaštite i spasavanja, kao i poboljšanje uslova života i bezbjednosti svih građana i zaštite ljudskih života, prirodnih i kulturnih resursa koji će uticati na ekonomski i turistički razvoj ovog područja.

Projekat ***Modernizacija parking infrastrukture u opštini Pljevlja*** je imao za cilj unapređenje socio-ekonomskog razvoja opštine Pljevlja kroz investiciju u oblasti gradskog saobraćajnog sistema, proširenje postojeće gradske parking infrastrukture i jačanje svijesti stanovništva o bezbjednosti u saobraćaju na teritoriji opštine Pljevlja. Realizacijom projekta je obezbijedena izgradnja podzemne parking garaže sa 136 parking mjesta u centru grada čime je omogućeno brže i efikasnije obavljanje svakodnevnih poslova i u značajnoj mjeri smanjenje saobraćajne gužve, kao i povećanje stepena bezbjednosti pješaka u centralnoj gradskoj zoni.

Projekat ***Izgradnja i tehničko opremanje zgrade Službe zaštite i spasavanja u opštini Šavnik*** je imao za cilj unapređenje socio-ekonomskog razvoja opštine Šavnik kroz adekvatnu sigurnost ljudi, imovine i prirodnih resursa na području opštine i okoline, kao i razvijanje kapaciteta i poboljšanje uslova za rad Službe zaštite i spasavanja u oblasti prevencije i zaštite od požara. Projektom su unaprijeđeni

infrastrukturni kapaciteti Službe zaštite i spasavanja u Šavniku, a povećan je nivo znanja zaposlenih i građana o požarima.

Projekat **Rekonstrukcija dijela lokalnog puta Crkvičko Polje-Nikovići u Plužinama** je imao za cilj razvoj turizma i privrede u opštini, ali i poboljšanje uslova života za lokalno stanovništvo kroz asfaltiranje puta u ruralnom regionu u Plužinama - put Crkvičko Polje-Nikovići čija je dužina 8,6 km.

Primjeri projekata finansiranih u okviru programa prekogranične saradnje u kojima je Crna Gora učestvovala sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Albanijom:

Projekat **Selektivno sakupljanje otpada u školama i zajednicama** je realizovan od strane FORS Montenegro - Fondacije za razvoj sjevera Crne Gore i EDEN Centra - Centar za razvoj životne sredine edukaciju i umrežavanje iz Albanije, a odobren je u okviru Programa prekogranične saradnje Albanija-Crna Gora. Cilj projekta je stimulisanje razvoja selektivnog sakupljanja otpada u ruralnim i urbanim sredinama prekogranične oblasti i dat doprinos povezivanju ljudi, zajednica i razmjeni znanja i ideja u graničnoj zoni kroz aktivnosti zaštite životne sredine. Projekat je u Crnoj Gori realizovan u opštinama Andrijevića, Berane i Plav, u saradnji sa javnim komunalnim preduzećima i osnovnim školama iz pomenutih opština. Glavne projektne aktivnosti su uključivale: predavanja na temu reciklaže i selektivnog odlaganja otpada za učenike osnovnih škola, nabavku kontejnera i kanti za selektivno odlaganje otpada, nabavku opreme za eko sekcije, likovno takmičenje i prekogranični kviz o zaštiti životne sredine.

Projekat **PARHS - Preventivne akcije u sektoru reproduktivnog zdravlja** je realizovan u partnerstvu FORS Montenegro, Doma zdravlja Nikšić, Ministarstva zdravlja Crne Gore, Doma zdravlja „Dr Nika Labović“ Berane, Doma zdravlja Pljevlja, Doma zdravlja Raška, Doma zdravlja Novi Pazar i Regionalne razvojne agencije-SEDA u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija-Crna Gora. Cilj projekta je unapređenje stanja reproduktivnog zdravlja žena u prekograničnoj zoni između Srbije i Crne Gore. Glavne projektne aktivnosti su obuhvatale nabavku medicinske opreme za domove zdravlja iz ciljnih opština, organizovanje preventivnih pregleda, kampanju podizanja nivoa svijesti žena o značaju preventivnih pregleda u borbi protiv karcinoma i stručne obuke za ljekare i ostalo medicinsko osoblje.

Projekat **Prekogranična zaštita i spašavanje od poplava** je imao za cilj unapređenje otpornosti prekogranične zone i ciljnih opština na poplave jačanjem tehničkih i ljudskih kapaciteta, prekograničnom saradnjom i podizanjem nivoa svijesti stanovništva o prevenciji i borbi sa ovom prirodnom nepogodom. Realizovan je u partnerstvu FORS Montenegro, Direktorata za vanredne situacije MUP-a Crne Gore, Sektora za vanredne situacije MUP-a Republike Srbije i službi zaštite i spašavanja iz opština Nikšić, Berane i Pljevlja, u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora. Glavne projektne aktivnosti su uključivale: nabavku opreme za Direktorata za vanredne situacije, prekogranični trening i vježbu za spasioce iz obje zemlje, kampanju informisanja stanovništva o rizicima i posljedicama koje prouzrokuju poplave i usaglašavanje i usvajanje standardnih operativnih procedura za pružanje pomoći u slučajevima prirodnih nepogoda između Crne Gore i Republike Srbije.

Projekat **CLEAN - edukacija iz oblasti životne sredine**, odobren u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, je imao za cilj unapređenje stanja životne sredine kroz poboljšano upravljanje otpadom u opštinama Nikšić, Pljevlja i Berane u Crnoj Gori i Nova Varoš i Prijepolje u Srbiji. Glavne projektne aktivnosti uključivale su nabavku opreme i kontejnera za javna komunalna preduzeća uključena u projekat, kampanju

informisanja stanovništva o važnosti odgovornog ponašanja prema životnoj sredini i smanjenju količine otpada, edukaciju zaposlenih u javnim komunalnim preduzećima i opštinskim službama koje se bave pitanjima zaštite životne sredine i upravljanja otpadom iz opština Berane, Nikšić i Pljevlja, koja se sastojala od dva prekogranična treninga na temu održivog upravljanja otpadom i reciklaže, kao i studijsku posjetu Centru za upravljanje otpadom CERO Gajke u Ptuju. Projekat je realizovan u partnerstvu FORS Montenegro, opština Nikšić, Berane, Pljevlja, Nova Varoš i Prijepolje i javnih komunalnih preduzeća iz pomenutih opština.

Projekat **Unapređenje turističke i saobraćajne signalizacije** je imao za cilj da doprinese poboljšanju postojećeg stanja saobraćajne i turističke signalizacije postavljanjem turističkih i saobraćajnih znakova u opštinama Nikšić, Pljevlja i Trebinje. Projekat je realizovan u partnerstvu FORS Montenegro, Turističke organizacije Nikšić, Grada Trebinja i Turističke organizacije Trebinje.

Kroz projekat je u opštinama Nikšić i Pljevlja nabavljeno i postavljeno 914 horizontalnih i vertikalnih saobraćajnih znakova, 342 turistička znaka i 2 radarska usporivača brzine. Ostale projektne aktivnosti su uključivale: izradu veb-sajtova za turističke organizacije Nikšić i Pljevlja, izradu i emitovanje promotivnih TV i radio spotova, promotivne publikacije, bilborde sa porukama da se obrati pažnja na odgovorno ponašanje u saobraćaju, kao i turističke bilborde i ostali promotivni materijal.

Projekat **Održivi prekogranični razvoj opština Foča i Plužine** je realizovan u partnerstvu opština Foča i Plužine i turističkih organizacija pomenutih opština, a odobren je u okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora. Glavni cilj projekta je povećanje potencijala za prekograničnu saradnju između Bosne i Hercegovine i Crne Gore, što doprinosi procesu pristupanja Evropskoj uniji obje zemlje, kao i održivom razvoju u pograničnim oblastima. Specifični cilj projekta je povećanje društveno-ekonomskog razvoja opština Plužine i Foča kroz saradnju između aktera iz javnog, privatnog i civilnog sektora u okviru glavnih razvojnih oblasti: turizam, ruralni razvoj i zaštita životne sredine.

Projekat **Održivi turizam za jednake šanse** je realizovan od strane opština Prijepolje i Berane, dok su SNV – Holandska razvojna organizacija, UNDP – Program za razvoj ujedinjenih nacija, Turistička organizacija Berane, Turistička organizacija Prijepolje i Regionalna razvojna agencija Zlatibor bili partneri u implementaciji projekta. Cilj ovog projekta, koji je odobren u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, je unapređenje turističke ponude u Beranama i Prijepolju kroz unapređenje turističkih infrastrukturnih kapaciteta, poboljšanu saradnju i ojačane kapacitete subjekata u sektoru turizma i zajedničku turističku promociju.

Projekat **Razvoj održivog biciklizma** je realizovan od strane opština Pljevlja i Kraljevo, dok su partneri na projektu bili Turistička organizacija Pljevlja, Biciklistički klub „Rudar“ iz Pljevalja, Turistička organizacija Kraljevo i Biciklistički klub „Čiker“ iz Kraljeva.

Projekat, koji je odobren je u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora, je imao za cilj da doprinese unapređenju rekreativnog turizma u ciljnim opštinama kroz povezivanje ljudi i zajednica u prekograničnoj oblasti u cilju zajedničkog doprinosa razvoju međusobne saradnje, uz korišćenje ljudskih, prirodnih i infrastrukturnih resursa, kulturnih i sportskih vrijednosti.

Projekat **Oснаživanje ekonomskog razvoja kroz održivo upravljanje vodnim resursima** je realizovan u partnerstvu JP Vodovod „Bistrica“ Bijelo Polje, Opštine Bijelo Polje, Uprave za vode Crne Gore, JP Vodovod i kanalizacija Novi Pazar i Grada Novi Pazar, a odobren je u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora. Cilj projekta je stvaranje strateškog okvira za održivo i efikasno upravljanje vodnim resursima i sistemima za navodnjavanje i podizanje nivoa znanja i svijesti populacije u prekograničnoj oblasti o potrebi i važnosti očuvanja vodnih resursa.

Projekat ***Cjelogodišnji turizam u planinskim destinacijama Bosne i Hercegovine i Crne Gore – 365*** je realizovan od strane Regionalne razvojne agencije Bjelasica, Komovi, Prokletije iz Berana i Sarajevske regionalne razvojne agencije – SERDA, u okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora. Opšti cilj projekta je jačanje prekogranične saradnje i uspostavljanje jedinstvenog pristupa u razvoju ljetnjeg turizma zasnovanog na prirodnim resursima regiona.

Projekat ***Uspostavljanje Via Dinarica - uvod u platformu regionalne saradnje*** je realizovan od strane Centra za inicijative iz oblasti održivog turizma (CSTI) u partnerstvu sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma Crne Gore i Klubom ekstremnih sportova Limit iz BiH. Odobren je u okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora. Prekogranično područje u kojem je projekat realizovan čine Nacionalni park Sutjeska i opštine Foča, Gacko, Kalinovik, Nacionalni park Durmitor i opštine Žabljak, Šavnik i Plužine. Cilj projekta je bio poboljšati turističku valorizaciju i razvoj turizma prekogranične regije, ekonomsku diverzifikaciju i revitalizaciju, kao i socijalnu koheziju u zajednicama duž inicijalne Via Dinarika rute.

Projekat ***Podrška održivom razvoju životne sredine u prekograničnom području kroz zajedničke inicijative*** je realizovala Opština Plav u partnerstvu sa Javnim komunalnim preduzećem iz Plava i NVO Demokratske integracije i razvoj i Centra Kukeš iz Albanije. Cilj projekta je poboljšanje zaštite, promocija i upravljanje održivim razvojem životne sredine u prekograničnom području.

Projekat ***Promovisanje povezivanja na širokopojasni internet u graničnom području Prokletija***, odobren u okviru Programa prekogranične saradnje Albanija-Crna Gora, je realizovan od strane Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije Crne Gore i Ministarstva inovacija i informacionih i komunikacionih tehnologija Albanije. Cilj projekta je povećanje dostupnosti povezivanja na širokopojasni internet (IBB) u pograničnim planinskim područjima Prokletija kroz primjenu najbolje tehnologije, sa ciljem promocije sektora turizma u planinskim područjima, borbe za smanjenje digitalnog jaza podržavajući sveobuhvatnost i umrežavanje glavnih poslovnih sektora i pojedinih javnih službi i uspostavljanje zajedničkih radnih struktura i procedura između partnera za održivu i efikasnu saradnju.

Projekat ***Zajedno tragovima prošlosti ka Evropskoj budućnosti*** je realizovan u saradnji Mješovite srednje škole „17. septembar” Žabljak i Srednjoškolskog centra u Foči u okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora. U okviru projekta su uspostavljene čvrste partnerske veze između dvije škole, unaprijeđena znanja učenika o istoriji, prirodnim resursima u okolini Foče i Durmitora, kulturnom i istorijskom nasljeđu i znanju o Evropskoj uniji, kao i Programu prekogranične saradnje.

Projekat ***Održivi turistički razvoj i zaštita životne sredine u sjevernom dijelu Crne Gore i južnom dijelu Bosne i Hercegovine***, odobren u okviru Programa prekogranična saradnja Bosna i Hercegovina – Crna Gora, je realizovan u saradnji organizacije COSV, Nacionalnog parka „Durmitor“ i Nacionalnog parka „Sutjeska”. Cilj projekta je bio uspostavljanje saradnje između nacionalnih parkova „Durmitor” i „Sutjeska” radi zajedničkog nastupa na turističkom tržištu i poboljšanja kvaliteta turističke ponude putem obuke pružaoca usluga. Projekat je realizovan u području nacionalnih parkova „Sutjeska” i „Durmitor”.